

” VURDERING I KULTURSKOLENS INSTRUMENTALUNDERVISNING ”

- MASTEROPPGAVE I MUSIKKPEDAGOGIKK -

NMH VÅR 2015

- IDA TVEITEN -

BAKGRUNN

- **”Vurdering for læring”**: tydelige mål og underveisvurdering - en skolepolitisk prioritering influert av internasjonal vurderingsforskning (bla. Black og William 1998; Hattie og Timperley 2007)
- **Kulturskolen**: undervisningsinnhold og mål opp til den enkelte lærer (Charry et al.2003)
- Forventninger om **lærerens respons** på elevens handlinger i individuell instrumentalundervisning.
- Det **verbalspråklige** vektlagt i nyere vurderingslitteratur og forskning: Hva med musikkens **non-verbale** egenart? (Nielsen 1998)
- **Formål**: belyse et innforstått og taust fenomen i kulturskolens fagmiljø

PROBLEMSTILLINGER

(HP) Hvordan *braker* og *erfarer* instrumentallærere vurdering i kulturskolens individuelle instrumentalundervisning?

- (DP1) Hva slags vurderingsformer bruker lærerne i instrumentalundervisningen?
- (DP2) Hvilke handlingsrom gir disse vurderingsformene eleven?
- (DP3) Hvilke erfaringer har lærerne med vurdering i individuell instrumentalundervisning?

BEGREPER OG TEORI

1. Vurdering:

- **Didaktiske** vurderinger initiert av lærer
- **Formative** vurderinger/ **underveisvurderinger:**
gir eleven informasjon om eget ståsted og videre arbeid, og læreren et grunnlag å bygge veiledningen på – også kalt "*vurdering for læring*" (Vinge 2014)
- **Vurderingsdefinisjon:**
"(...) et strukturert og systematisk arbeid med å bedømme noe i forhold til visse kriterier"
(Hanken og Johansen 2013:121)
- Enkeltindividets utvikling i fokus (Cherry et al.2003).
 - **Individbaserte** vurderinger tilpasset den enkelte elev
 - **Diagnostiserende** vurderinger (Hanken og Johansen 2013)
- **Analytiske/ Holistiske vurderingstilnærminger:** Hvor synlig/uttalt skal kriteriene være i forkant og underveis i prosessen? (ibid.)
 - **Analytisk:** Bryter ned mål til mindre kriterier i forkant av prosessen
 - **Holistisk:** Vurderinger gis i etterkant av elevens handlinger
(problemløsningsorientert undervisning) (Sadler 1989; Vinge 2014)

BEGREPER OG TEORI ... FORTSETTER

2. Vurderingsformer:

- Skriftlige/ muntlige **vurderingsformer**:
- **Tilbakemeldinger** (TM): vurderingens formidlingsform som inkluderer det verbale og *musikkens non-verbale egenart* gjennom lyd og bevegelser.
- **Positive/Negative** TM (feedback):
" (...) *the most powerful influences on learning and achievement*"
(Hattie og Timperley 2007:81)

3. Handlingsrom: abstrakt konstruksjon, tilknyttet hvordan lærernes vurderingsformer kan åpne/lukke for elevens medvirkning i vurderingene.

4. Instrumentallærere (i en sosiokulturell teoretisk ramme):

- Utøvere og pedagoger tilhører ulike **praksisfellesskap** (Wenger 2004).
- **Ekspertlærere**: opparbeidet kunnskap - kroppsliggjort og intuitiv (Eisner 1998).
- Vurderinger ut fra **subjektivt skjønn** og **erfaringer** – aldri helt objektivt og verdifritt (ibid.) – også formet av lærernes praksisfellesskap og fagtradisjoner (Orr 2010).

METODE

- **Kollektivt kasusstudie**
- **Utvalgskriterier:**
 - **3 kulturskoler:** variasjon i geografisk spredning og antall ansatte
 - **6 informanter:** variasjon av kjønn, ansiennitet, instrument og vilje til å delta:
4 kvinner og 2 menn: fiolin, piano, trombone (x2), fløyte, gitar (**elever fra 8-15 år**)
- **Kvalitativ og etnografisk** (teoridrevet) tilnærming
- **Observasjon m/ videoopptak** i forkant av intervju:
 - **Stimulated recall** som metodesupplement:
 - 2 videoklipp av egen undervisning + vurderingsdefinisjon:

"Med vurdering tenker jeg på tilbakemeldingene som gis underveis i spilletimene, der du velger å gripe inn i undervisningen for elevens læring og utvikling gjennom bruk av ord (verbalt), instrument, sang og bevegelser (non-verbalt)".

RESULTATER

1) BRUK AV VURDERING:

- **Tydelig fellestrekk ved lærernes vurderingsbruk:**
 - Situasjonsavhengig (situert) ut fra elevens handlinger (holistisk tilnærming)
 - **Elevhandling + Notebildet = Vurderingsgrunnlag**
- **En kjede av verbale og non-verbale vurderingsformer:** opptrådte enkeltvis/ overlappet hverandre
- **Vurderingsformene** kunne *rose, rettlede og tilby videre løsninger* (vurdering for læring) – rettet mot både *fag, person og innsats*.

VERBALE VURDERINGSFORMER

Vurderingsform		Observasjon (OB)/ Intervju (IN)
Positive TM	m/ detaljer	Eks.: "Kjempebra! Det jeg er mest fornøyd med nå, er at det var renere og at tommeltotten din var mye bedre" (OB, Lise, Elev 1)
	u/detaljer	Eks.: "Du er flink!" (OB, Anne, Elev 3)
Negative TM	m/detaljer	Eks.: "Her må vi huske på å bruke tunga. Da spretter tonene mye bedre" (OB, Jaran, Elev 9)
	u/detaljer	Eks.: "Ta de to taktene en gang til" (OB, Jaran, Elev 9)
	metaforer	Eks.: "Staccato er som popcorn. Ikke som du spiser de, men som du popper de i en kjele" (OB, Sigrun, Elev 5)
Søkende TM	lukkede spm.	Eks.: "Hva heter den? Er det åttendedels- eller firedelspause?" (OB, Jaran, Elev 9)
	åpne spm.	Eks.: "Hvis dette stykket skulle spilles på konsert, er det noe som kunne ha vært bedre?" (OB, Anne, Elev 3) (Egenvurdering)
Skriftlige TM	i leksebok/ ark	Eks.: "Øv på (skriver i leksebok) F-,G- og C-dur skala, og så tar du `Festsangen` en gang til og `Bollelåten`" (OB, Arne, Elev 9)
	i notebildet	Eks.: "Da kan jeg skrive: husk rytmen, fingersetting eller melodien frem her (...)" (IN, Sigrun, s.17)

NON-VERBALE VURDERINGSFORMER

Vurderingsform		Observasjon (OB)/ Intervju (IN)
Auditive TM	instrument	Eks.: "Det er fordi du kommer fra den lave andre fingeren (demonstrerer elevens spill). Men når andre fingeren har vært lav, så skal du strekke ut (demonstrer)" (OB, Lise, Elev 1) (solodemonstrasjon). <u>Jaran</u> : "Men når hun står foran et noteblad og skal lære seg ting, så har hun en tendens til å forskyve det litt" <u>Ida</u> : "Er det derfor du griper inn?" <u>Jaran</u> : "Ja. Og litt for at det i samspillsituasjonen gir en trygghet. Og det notebildet er jo komplisert da" (IN, s.18) (samhandlingsdemonstrasjon)
	sang	Eks.: "Få tonene til å henge mer sammen, mer legato og mer sangbart (synger frasen)" (OB, Gry, Elev 11)
	teknisk digitalt utstyr	Eks."Til de som trenger det setter jeg alltid av tid til å spille inn ny lekse. Da har de den innspilt. Jeg bruker mobilene deres eller min egen og gjør et videoopptak der vi peker på notene og synger eller spiller piano samtidig. Og for de som er eldre som ikke trenger peking, filmer de notebildet selv mens jeg spiller fløyte" (IN, Jaran, s.19)
Auditiv- motoriske TM	pust	Eks.: "Jeg hører at tonen kan bli litt mer åpen. Jeg tror du ikke åpner munnen nok, eller stenger med tunga. Prøv ``thoooo" (blåser)" (OB, Gry, Elev 11)
	puls-og rytmestøtte	Eks.: "Nå klapper vi andre delen mens vi sier `ta` og `ti-ti`, så du kjenner forskjellen på åttendedeler og firedeler (klapper)" (OB, Jaran, Elev 9)
Gestiske TM	fysisk berøring	Eks.: "Her øver vi på A-dur fordi det skulle hun også gjøre hjemme. Og jeg tar på fingeren så hun vet at det er den hun skal løfte" (IN, Jaran, s.17)
	kinetikk	Eks.: "(...) og så viser jeg fingeren når hun skal huske å løfte på den" (IN, Jaran, s.17)
Grafiske TM	i notebildet	Eks.: "(...) Jeg setter også på flere f`er (skriver), for da glemmer du det ikke" (OB, Lise, Elev 2)

VERBALE OG NON-VERBALE VURDERINGSFORMER

	VERBALE	NON-VERBALE
Positive TM	Med detaljer Uten detaljer	Kinetiske tilbakemeldinger
Negative TM	Med detaljer Uten detaljer Metaforer	Gestiske tilbakemeldinger Auditiv tilbakemeldinger Auditiv-motoriske tilbakemeldinger
Søkende TM	Som lukkede spørsmål Som åpne spørsmål	Auditiv tilbakemeldinger Auditiv-motoriske tilbakemeldinger
Skriftlige TM	Skriftlige i leksebok/ark og i notebildet	Grafiske i notebildet

HANDLINGSROM (HR)

- **Vurderingsformenes muligheter og begrensninger:** med ønske om selvregulerte, selvstendige elever som opparbeider kriterier å handle etter.

1. HR med mindre frihet:

- Gav løsninger til eleven - fokus på ferdigheter
- Hadde forutbestemte svar - kunnskap situert hos læreren
- **Mer personsentrerte, analytiske og lærerstyrte vurderingsformer** (Sadler 1989)
- **Vurderingsformer med mindre elevmedvirkning:** f.eks **gestiske** TM, detaljerte **positive** TM og non-verbale **solodemonstrasjoner** (ang. teknikk/ notelesning)

2. HR med større frihet:

- Inkluderte egne personlige uttrykk/ refleksjoner (non-verbalt/ verbalt)
- Utviklet et vurderingsspråk (egenvurdering)
- **Mer holistiske, sosiale og gjensidige vurderingsformer** (Sadler 1989)
- **Vurderingsformer med større elevmedvirkning:** f.eks søkende TM gjennom **åpne spørsmål** (egenvurdering) og non-verbale **samhandlingsdemonstrasjoner**

ERFARINGER MED VURDERING

- Et samspill mellom **individuelle** og **sosiale** forhold
- **INDRE FORHOLD:**
 - Lærernes egne **kriterielister og vurderingsreflekser**
 - **Elevers forutsetninger** som:
 - **Personlighet:** "Så når vi kommer til (elevens navn) så har hun vært veldig følsom altså. Jeg har virkelig lett meg frem for å oppmuntre henne. Hun er en sånn som trenger oppmuntring og ikke kritikk" (IN, Gry, s.11).
 - **Motivasjon:** TM kan motivere om eleven forventer mestring (Smith 2009). Flere lærere gav færre utfordringer ved lav motivasjon. **Paradoks:** TM tar hensyn til elevens lave **motivasjon**, samtidig som den kan bidra til å øke den.
 - **Alder og nivå:** tilpasset vurderingsspråk, flere positive TM til yngre elever
 - **Relasjoner:** Jo bedre lærerne kjente eleven, jo lettere var det å vite hvilke TM de var mottakelige for.
 - **Instrumentets egenart:** la føringer for rutiner og arbeidsområder å vurdere
 - **Repertoar:** utg.pkt for vurderinger og et møtepunkt mellom spilletimenes indre og ytre forhold.

ERFARINGER MED VURDERING

... FORTSETTER

2. YTRE FORHOLD:

- **Felles kulturskolerutiner:** vurdering et sjeldent eksplisitt tema
- **Tidsrammen:** pådriver for TM
- **Forventninger fra andre:** fellesprosjekter, elevens samspillsarenaer, foresatte og kollegiale samtaler påvirker lærernes **vurderingsprioriteringer** i spilletimene – *et sosialt virkelighetsbilde.*
- **Indre og ytre forhold:** Et sosialt sammenligningsgrunnlag, egne **kriterielister** og **vurderingsreflekser** kunne overskygge den enkelte elevs behov: *Hvor tilpasset er vurderingene som gis eleven i spilletimene?*

OPPSUMMERING OG VEIEN VIDERE

- Løftet fram et taust og innforstått fenomen, der mye av det lærerne foretar seg i enkeltundervisningen kan tolkes som vurderingshandlinger.
- VURDERINGSBRUK:
 - Hver vurderingsform har sine funksjoner og potensiale for handlingsrom og elevmedvirkning
 - Fortsatt rom for mer bruk av **søkende TM** – eierskap til egen læring (egenvurdering).
- ERFARINGER:
 - Vurdering som mer/mindre bevisste opparbeidede menneskeskapte verktøy
 - **Individuelle** og **sosiale** forhold påvirker vurderingene: *Hvor individbaserte er vurderingene?*
- **Ny Rammeplan** og **fagplaner**: Hvordan formidles mål/kriterier til elevene? Når og hvordan vi formidler avgjør om vurderingstilnærmingen er **analytisk/ holistisk**, og hvilke muligheter/begrensinger for elevmedvirkning som tilbys.
- Samle god og variert vurderingspraksis i en felles "Vurderingsverktøykasse"- på tvers av kunstfag og skoleformer?

Da menneskene er med på å forme **kulturen** vi lever i, ligger det en handlekraft til å utvikle og beholde **vurderingsverktøy** som ivaretar **kunstfaglige** prosesser - og **individene** i den:

"(...) assessment is an artful social practice"

(Orr 2010:8)